

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา
(สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ

THE PRIORITY NEEDS FOR ACADEMIC MANAGEMENT OF
BODINDECHA (SING SINGHASENI) AFFILIATED SCHOOLS BASED
ON THE CONCEPT OF VISUAL LITERACY

¹พัชรพล จันทร์ศรี และ ²สุกัญญา แซ่มช้อย

¹Phatcharaphol Chansri and ²Sukanya Chaemchoy

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย

Chulalongkorn University, Thailand.

¹phatcharaphol@bodin2.ac.th

Received: May 2, 2024; **Revised:** June 23, 2024; **Accepted:** August 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน 251 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามีสภาพในการปฏิบัติในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านการวัดและประเมินผลมีสภาพในการปฏิบัติในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนา

¹ นิสิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (2) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยภาพรวม คือ 0.305 ($PNI_{Modified} = 0.305$) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการพัฒนาบริหารวิชาการ พบว่าด้านการวัดและประเมินผล มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด และด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำสุด

คำสำคัญ : ความฉลาดรู้เรื่องภาพ, ความต้องการจำเป็น, บริหารวิชาการ, โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

Abstract

The purpose of this research was to study the priority needs of academic management of Bodindecha (Sing Singhaseni) Affiliated Schools based on the concept of visual literacy. This research is descriptive research. The tool used in the research was a questionnaire. The data were analyzed by mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$). The survey was completed by 251 people, who were all administrators and secondary school teachers at Bodindecha (Sing Singhaseni) Affiliated Schools. The finding showed that 1) The current state was at a moderate level, with teaching media and educational technology development having the highest mean and the curriculum development having the lowest mean. The desired state was at the highest level, with teaching and learning management having the highest mean and curriculum development with the lowest mean. 2) The overall Priority Need Index of academic management was 0.305 ($PNI_{Modified} = 0.305$). In consideration of the scope of academic management, curriculum development had the highest priority needs index, while teaching media and educational technology development had the lowest priority needs index. Considering the scope of academic administration development, it was found that measurement and evaluation had the highest development needs, and educational media and technology development had the lowest development needs.

Keywords: Visual Literacy, Priority Needs, Academic Management, Bodindecha (Sing Singhaseni) Affiliated schools

บทนำ

ท่ามกลางกระแสการปฏิวัติหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากนวัตกรรมหรือเทคโนโลยี (Digital disruption) และยุคหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการผลิตสร้างอาชีพเกิดใหม่ในอนาคต ขณะเดียวกันอาชีพที่เน้นทักษะด้านมนุษย์ (Human Skills) หรือ Soft Skills รวมไปถึงอาชีพที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่เทคโนโลยีไม่สามารถทำแทนมนุษย์ได้ก็มีแนวโน้มที่จะมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในอนาคต (Lund et. al., 2021) โดยสถานการณ์ในปัจจุบันในด้านการศึกษาจากกระแส Digital disruption และยุคหลังการแพร่ระบาดของ COVID-19 พบว่า การเรียนในวิถีชีวิตปกติใหม่ในรูปแบบศตวรรษที่ 21 คือ นักเรียนแต่ละบุคคลจะต้องสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาและใช้สื่อออนไลน์ เพื่อเสริมศักยภาพการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Wallace, 2020) จากนโยบายจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่มีเป้าหมายให้มีการคิดขั้นสูง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถจัดระบบและกระบวนการทำงานของตนเองและร่วมกับผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

แนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ (Visual Literacy) หมายถึง กลุ่มของทักษะความสามารถที่มนุษย์สามารถพัฒนาได้ด้วยการเห็นและในขณะเดียวกันก็บูรณาการกับประสบการณ์ของประสาทสัมผัสอื่น ๆ ผ่านการใช้ทักษะอย่างสร้างสรรค์ มีความสำคัญการเรียนรู้ที่ต้องการรับและส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การประยุกต์ใช้และปฏิบัติจริงทั้งในการเรียนการสอนและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบไปด้วย กระบวนการฝึกการคิดด้วยภาพ (Visual Thinking) การเรียนรู้ด้วยภาพ (Visual Learning) และการสื่อสารด้วยภาพ (Visual Communication) ซึ่งเป็นกลุ่มของทักษะที่สำคัญยิ่งในการช่วยให้เกิดการรับรู้ เข้าใจและตีความหมายของภาพได้อย่างแม่นยำและช่วยในการบูรณาการระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาศาสตร์ ศิลปะ จิตวิทยา และปรัชญา ส่งเสริมพัฒนาในด้านการออกแบบการศึกษา (สุรนิต เวชโช และใจทิพย์ ณ สงขลา, 2563) ซึ่งแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ ที่เป็นสมรรถนะสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมเพื่อให้สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (สง่า วงศ์ไชย และกมลพัทธ์ใจเยือกเย็น, 2565)

โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นกลุ่มโรงเรียนที่ใช้ชื่อนามโรงเรียนว่า บดินทรเดชา อันมาจากราชทินนามของเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ประกอบด้วยโรงเรียนทั้งสิ้น 6 โรงเรียนมีจุดเน้นในด้านการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน คือ นักเรียนมีความคิด

สร้างสรรค์ คิดเป็น ทำเป็น สามารถใช้ความคิดระดับสูง มีเหตุผลและวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ (แผนปฏิบัติการราชการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา, 2565) และจากการศึกษาจากรายงานประเมินตนเองพบว่า มีจุดควรพัฒนาการขับเคลื่อนกระบวนการแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) โดยพัฒนาด้านทักษะและกระบวนการคิดที่สำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษ 21 มีแนวทางพัฒนาผู้เรียน เช่น พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นให้ทันสมัยสอดคล้องกับสังคมพลวัตในศตวรรษที่ 21 พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ เพิ่มการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเผยแพร่ให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง ปรับรูปแบบเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่สามารถประเมินผู้เรียนที่มาจากความแตกต่างตามศักยภาพของบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและประกอบกลุ่มโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีเป้าหมายไปสู่ภาพความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในประเด็นด้านการผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ คือ นักเรียนมีความสามารถประเมิน แสวงหา สังเคราะห์และใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการให้สำเร็จและด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพ (ภาษาภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์) รู้จักตีความ สร้างสื่อในการพัฒนาการคิด การตัดสินใจ และการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้น (แผนปฏิบัติการราชการระยะปานกลาง โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4, 2562)

จากความสำคัญของแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ (Visual Literacy) ที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัย สนใจในการศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารวิชาการ ที่จะต้องใช้แนวคิด บริหารโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) และนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการ ให้มีทักษะความฉลาดรู้เรื่องภาพ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้นำไปสู่ผลสำเร็จสร้างพลเมืองที่ดีสู่การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนซึ่งจะเป็นการพลิกโฉมระบบการศึกษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียน

ในเครื่องบินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในเครื่องบินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ทั้ง 6 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี), โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2, โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา, โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4, โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี และโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียนในเครื่องบินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) และครูโรงเรียนในเครื่องบินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวนรวม 251 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 6 คน และครู จำนวนรวม 239 คน รวมทั้งสิ้น 251 คน โดยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครื่องบินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง สถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในปัจจุบันและประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครื่องบินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ของ John W. Best (1981)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการ

โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยภาพรวม

ข้อข่าย บริหารวิชาการ	สภาพปัจจุบัน (D)				สภาพที่พึงประสงค์ (I)				ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปลผล	ลำดับ	M	SD	แปลผล	ลำดับ	PN _{Modified}	ลำดับ
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.407	0.960	ปานกลาง	3	4.446	0.602	มาก	4	0.305	2
1.1 การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร	3.388	0.963	ปานกลาง	(3)	4.388	0.596	มาก	(3)	0.295	(3)
1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.418	0.960	ปานกลาง	(1)	4.457	0.618	มาก	(2)	0.304	(2)
1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.416	0.959	ปานกลาง	(2)	4.494	0.593	มาก	(1)	0.316	(1)
2. การจัดการเรียนรู้	3.470	0.896	ปานกลาง	2	4.501	0.612	มากที่สุด	2	0.297	3
2.1 การจัดทำแผนการเรียนรู้	3.452	0.917	ปานกลาง	(3)	4.428	0.615	มาก	(3)	0.283	(3)
2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรายวิชาในหลักสูตร	3.466	0.893	ปานกลาง	(2)	4.568	0.603	มากที่สุด	(1)	0.318	(1)
2.3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.491	0.877	ปานกลาง	(1)	4.507	0.619	มากที่สุด	(2)	0.291	(2)
3. การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.670	0.837	มาก	1	4.627	0.598	มากที่สุด	1	0.261	4
3.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล	3.670	0.862	มาก	(2)	4.627	0.597	มากที่สุด	(1)	0.266	(1)
3.2 การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้	3.684	0.812	มาก	(1)	4.624	0.598	มากที่สุด	(2)	0.255	(2)
4. การวัดและประเมินผล	3.297	1.037	ปานกลาง	4	4.448	0.628	มาก	3	0.349	1
4.1 การพัฒนาเครื่องมือเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	3.272	1.041	ปานกลาง	(1)	4.444	0.630	มาก	(2)	0.358	(1)
4.2 การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	3.323	1.033	ปานกลาง	(2)	4.452	0.626	มาก	(1)	0.340	(2)
รวมทุกด้าน	3.461	0.933	ปานกลาง	-	4.505	0.610	มากที่สุด	-	0.303	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.461$, $SD = 0.933$) ข้อข่ายบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($M = 3.670$, $SD = 0.837$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($M = 3.684$, $SD = 0.812$) และ การ

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล (M = 3.670, SD = 0.837) ขอบข่ายบริหารวิชาการ ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ (M = 3.470, SD = 0.896) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 3.491, SD = 0.887) รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรายวิชาในหลักสูตร (M = 3.466, SD = 0.893) และการจัดทำแผนการเรียนรู้ (M = 3.452, SD = 0.917) ตามลำดับ ขอบข่ายบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยถัดลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร (M = 3.407, SD = 0.960) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 3.418, SD = 0.960) รองลงมาคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร (M = 3.416, SD = 0.959) และการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร (M = 3.388, SD = 0.963) ตามลำดับและขอบข่ายบริหารวิชาการ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล (M = 3.297, SD = 1.037) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การพัฒนาเครื่องมือเพื่อวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 3.272, SD = 1.041) และการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ (M = 3.323, SD = 1.033) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.505, SD = 0.610) ขอบข่ายบริหารวิชาการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (M = 4.627, SD = 0.598) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 4.627, SD = 0.597) และ การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ (M = 4.624, SD = 0.598) ขอบข่ายบริหารวิชาการ ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ (M = 4.501, SD = 0.612) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรายวิชาในหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 4.568, SD = 0.603) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (M = 4.507, SD = 0.619) และการจัดทำแผนการเรียนรู้ (M = 4.428, SD = 0.615) ขอบข่ายบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยถัดลงมา คือ การวัดและประเมินผล เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 4.452, SD = 0.626) และการพัฒนาเครื่องมือเพื่อวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ (M = 4.444, SD = 0.630) และขอบข่ายบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร (M = 4.446, SD = 0.602) ตามลำดับเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 4.494, SD = 0.593) รองลงมา คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (M = 4.457, SD = 0.618) และการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร (M = 4.388, SD = 0.596) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ คือ 0.303 ($PNI_{Modified} = 0.303$) ขอบข่ายบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.349$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การพัฒนาเครื่องมือเพื่อวัดผลลัพธ์การเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.358$) และการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.340$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นรองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.305$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.316$) รองลงมาคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.304$) และการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.295$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นถัดลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.297$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรายวิชาในหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.318$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.291$) และการจัดทำแผนการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.283$) และขอบข่ายกิจกรรมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.261$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.266$) และการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.255$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลเรียงตามลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้

1. ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ อยู่ในลำดับที่ 1 ($PNI_{Modified} = 0.349$) การวัดและประเมินผล คือ การดำเนินการวัดและประเมินผลความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ จุดหมายและหลักการของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553) กล่าวเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล คือ เป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น เช่น การวัดความสามารถของสมองด้านต่าง ๆ การวัดคุณสมบัติทางกายภาพ เช่น น้ำหนัก ขนาดของวัตถุ ผลที่

ได้จากการวัดเป็นจำนวน ตัวเลข จุดมุ่งหมายของการวัดผลนั้นเป็นการตรวจสอบการสอนของครู อาจารย์และการเรียนของ ผู้เรียน ในด้านการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Domain) ด้านทักษะปฏิบัติ (Psychomotor Domain) ด้านเจตคติ (Affective Domain) และสอดคล้องกับศศิธร ชูตินันท์กุล (2560) กล่าวเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล คือ กระบวนการหนึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อใช้ในการตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา ด้วยการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับรายงานประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ที่กล่าวว่า ควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับรูปแบบหรือเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เข้ากับสถานการณ์สามารถประเมินผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้ตรงตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและมีกระบวนการในการติดตามผลการดำเนินงานในการวัดและประเมินผลอย่างจริงจังเพื่อให้ได้ผลที่แท้จริง

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบริหารวิชาการ โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ อยู่ในลำดับที่ 2 ($PNI_{Modified} = 0.305$)การพัฒนาหลักสูตร คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตร และการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553) กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสถานศึกษาโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับ ปริญญาพันธ์ ตั้งคุณานันต์ (2563) กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร คือ แผนหรือข้อกำหนดอย่างเป็นระบบที่แสดงถึงจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและมวลประสบการณ์ เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบริหารวิชาการ โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ อยู่ในลำดับที่ 3 ($PNI_{Modified} = 0.297$) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดทำแผนการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความต้องการของผู้เรียนและบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับสุนทร โคตรบรรเทา (2552) กล่าวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ว่า จะต้องมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความรู้และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาทักษะต่างๆ ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2556) กล่าวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เป็นกระบวนการจัดการด้านการ

เรียนการสอน โดยทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนการสอนจะเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยพิจารณาจากหลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและการประเมินผลรวมทั้งสองการเรียนการสอน

4. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพอยู่ในลำดับสุดท้าย ($PNI_{Modified} = 0.261$) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีข้อบ่งชี้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้อรรถประโยชน์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่ง สื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 (2563) กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การศึกษาและนำผลการวิเคราะห์ วิจัยไปใช้ในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นตัวกลางในการนำส่งหรือถ่ายทอดความรู้ทักษะ และเจตคติ จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การศึกษาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยการบริหารวิชาการ ได้จากการสังเคราะห์ความหมายและข้อบ่งชี้ของการบริหารวิชาการ สรุปได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) ด้านการวัดและประเมินผล เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) มีความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยคุณลักษณะแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพได้จากสังเคราะห์ความหมาย และองค์ประกอบของความฉลาดรู้เรื่องภาพ ได้แก่ 1) การคิดด้วยภาพ (Visual Thinking) 2) การเรียนรู้จากภาพ (Visual Learning) และ 3) การสื่อสารผ่านภาพ (Visual Communication) ซึ่งการดำเนินการตามข้อบ่งชี้การบริหารวิชาการดังกล่าว จะช่วยให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้เรื่องภาพ สามารถนำทักษะและกระบวนการคิดที่สำคัญและจำเป็นไปปรับใช้ให้เหมาะสม

กับตนเองการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ได้อย่างมีความสุข สรุปลักษณะที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แชมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2555). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). *ศูนย์หนังสือ*. มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา. นำศิลป์โฆษณา.
- โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี). (2565). *แผนปฏิบัติการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา*. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี).
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2. (2565). *รายงานประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2565*. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2. กรุงเทพมหานคร.
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4. (2565). *แผนปฏิบัติการระยะปานกลาง โรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) 4*. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4. กรุงเทพมหานคร.
- ศศิธร ชุตินันท์กุล. (2561). *การวัดและประเมินผลทางการศึกษากับการปรับเทียบคะแนน*. วารสารมหาจุฬาริชาการ, 2(2), 107-114. แหล่งที่มา <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/view/141610/168917>

- สง่า วงศ์ไชย และ กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น. (2565). *แนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพในศตวรรษที่ 21*. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(4), 433-451. แหล่งที่มา <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/252941>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2563). *คู่มือปฏิบัติงาน กลุ่มงาน ส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปีการศึกษา 2563*. ม.ป.ท. แหล่งที่มา https://www.phitsanulok1.go.th/userfiles/kittipat/File/ITA_2563/eval_01%20-%20คู่มือปฏิบัติงานกลุ่มงานสื่อฯ.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566 - 2570)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร.
- สุนิต เวชโช และใจทิพย์ ณ สงขลา. (2563). *VISUAL LITERACY FROM THEORY TO PRACTICE: A PARADIGM OF VISUAL THINKING, LEARNING AND COMMUNICATION: การรู้เชิงทัศนะจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ: กระบวนทัศน์ในการคิด การเรียนรู้และการสื่อสารด้วยภาพ*. JOURNAL OF EDUCATION NARESUAN UNIVERSITY, 23(4), 464-478. แหล่งที่มา https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/242064
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2552). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. ปัญญาชน กรุงเทพมหานคร.
- John w. Best. (1981). *Research in Education*. 4thed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Lund, S., Madgavkar, A., Manyika, J., Smit, S., Ellingrud, K., Meaney, M., & Robinson, O. (2021). *The future of work after COVID-19*. McKinsey global institute.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and psychological measurement. 30(3), 607-610.
- Wallace, M. (2020). *COVID-19 in correctional and detention facilities*. MMWR. Morbidity and mortality weekly report. United States. แหล่งที่มา <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/69/wr/mm6919e1.htm?ref=theprep-ping-com>